

О. О. Лукашенко

Житомирський державний університет

імені Івана Франка

Науковий керівник: канд. філол. наук,

доцент І. М. Рудик

Особливості вербалізації емоції страху в сучасній англійській мові

Сучасна лінгвістика все частіше звертається до вивчення мовної репрезентації внутрішнього світу людини, зокрема її емоційної сфери, адже емоційні стани, зумовлюючи когнітивні процеси людини, безпосереднім чином втручаються в її номінативно-комунікативну діяльність. І саме в руслі когнітивної лінгвістики з'являється новий напрям – емотиологія. Дослідження з емотиології використовують отримані в інших областях знання про емоції і розробляють на їх основі лінгвістичну концепцію емоцій, яка полягає в наступному: людина (суб'єкт) відображає навколишній світ вибірково, тобто, щось необхідне або цінне в даний момент, а саме емоції є посередниками у реалізації навколишньої дійсності в мові, за рахунок того, що вони відображають важливість об'єктів світу для мовця та слухача. Тому емотиологію визначають як науку про вербалізацію, вираження і комунікацію емоцій [6: 3-15].

Незважаючи на те, що емоції були об'єктом дослідження багатьох лінгвістів (таких, як А. Вежбицька, В. Г. Гак, Дж. Лакофф, Н. А. Красавський, В. В. Леонтьєв, В. І. Шаховський, З. Д. Попова та інші), все ще залишається нерозв'язаною низка проблем, а саме: класифікація та диференціація емоційних явищ, особливості відображення емоційного світу людини мовними засобами, як мовні одиниці, пов'язані зі сприйняттям навколишнього світу, відбивають його пізнання, як структури мовного знання репрезентовані у свідомості та беруть участь у переробці та обміні інформацією в процесі комунікації.

Тому метою представленої статті є висвітлення основних особливостей реалізації емоційних явищ у мові, на прикладі емоції страху. Матеріалом дослідження є дані Британського національного корпусу.

Звернення до лінгвістичного аспекту дослідження емоцій мотивується тим, що людина «має зв'язок з реальністю опосередковано, через мову, через її систему тлумачення реальності» [4:28]. У лінгвістиці представлено наступні способи вербалізації емоційних явищ, які як правило, охоплюють наступні лексичні шари (представлено на прикладах вербалізації емоції страху):

1. Номінація або позначення

Лексика першої групи позначає емоційний стан, вона логіко-предметна, представлена прямими номінаціями:

- а) іменниками (*fear, fright, dread, terror* etc.)
- б) дієсловами (*to fear, to dread, to scare* etc.)
- в) прислівниками (*frightfully, awfully* etc.)
- г) прикметниками (*terrifying, fearsome, scary* etc.)

Такі лексичні одиниці містять лише поняття про дану емоцію [3: 178].

2. Дескрипція або опис

Дескрипція є свідомим вираженням емоційного стану мовними засобами [5]. Опису підлягає, як правило, не емоція в цілому, а її зовнішня експресія: міміка обличчя, очей, губ, пантоміміка, тембр голосу, інтонація, тощо. Наприклад: *make blood cold, to go white with fear, my hair was standing up on the back of my neck.*

Дескрипція емоцій пов'язана зі смисловим підходом, згідно якого опис емоцій здійснюється через прототипові ситуації, в яких вони виникають [2: 237].

3. Експлікація або вираження в мові

Лексика третьої групи емотивна і вживається для вираження емоцій – їх безпосередньої комунікації. В цьому випадку не тільки лексичний, але і всі інші «яруси» мови мають спеціальні засоби вираження емоцій [6]. Емотивність притаманна вигукам як емоційним сигналам і реалізується у

мові за допомогою так званих «емотивів»: *bloody, Oh aah! wow! my gosh! how terrible!* тощо.

Дослідження вербалізації емоційних явищ, зокрема емоції страху (Борисов О. О., Шумейко О. В., Попова З. Д., Мац І. І., Попович Т. та ін.), доводить, що номінативна представленість емоційної сфери людини є значною за кількісним показником, але описова лексика превалує, адже сучасна номінативна діяльність спрямована на вербальний опис окремих концептуальних ознак, що ідентифікують ту чи іншу емоцію [1:22].

Отже, саме мова забезпечує найкращий доступ до внутрішнього світу людини, до структур її досвіду, які не спостерігаються безпосередньо. Наші уявлення про навколишню дійсність відображаються у мові та створюють базу для аналізу тих процесів, що мають місце у людській свідомості та мисленні. А специфіка опису емоцій залишається індивідуальною для свідомості, яка різною мірою наділена уявою, суб'єктивністю та здатністю до аналізу, чим і зумовлена актуальність досліджень лінгвістичного аспекту реалізації емоційних явищ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Вансяцкая Е.А. Роль невербальных и вербальных компонентов коммуникации в текстах, отражающих эмоциональные реакции человека и их соотношение (на материале английского языка): автореф. дис. канд. филол. наук: 10.02.04 / Вансяцкая Е.А. – Иванов. гос. ун-т. – Иваново, 1999. – 22 с.
2. Вежбицька А. Дескрипция или цитация. / Вежбицька А. Новое в зарубежной лингвистике. М., 1982. – Вып. XIII – С. 237–262.
3. Гордейчук И. П. Эмоция в поэтическом слове / И. П. Гордейчук // Язык и эмоции: сб. научн. тр. / Под ред. В.И. Шаховского и др. – Волгоград: Перемена, 1995. – С. 178 – 184.
4. Панченко Н.Н. Национально-специфическая интерпретация понятий «обман»/«ложь» в паремиологическом аспекте / Панченко

Н.Н. // Языковая личность: вербальное поведение: Сб. науч. трудов/Под ред. Красавского Н.А. – Волгоград: Издательство «РИО», 1998. – С. 26–30.

5. Попович Т. І. Експресія емоційного стану СТРАХ (на матеріалі сучасного англomовного художнього дискурсу) / Т. І. Попович // Вісник Запорізького національного університету. Серія Нова філологія. Актуальні питання лінгвістики тексту та дискурсології. – Запоріжжя: ЗНУ, 2012. – № 50. – С. 69–73.

6. Шаховский В. И. // Язык и эмоции: сб. научн. тр. / Под ред. В.И. Шаховского и др. – Волгоград: Перемена, 1995. – С. 3–15.